

БІБЛІОГРАФІЯ

УДК 002.2(477.83/.86)»1914»:[821.161.2Шевч7 + 821.161.2-1.09

ВИДАННЯ ТВОРІВ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА І ПРАЦЬ ПРО НЬОГО У ГАЛИЧИНІ 1914 р.

Лілія СИРОТА

*Кафедра бібліотекознавства і бібліографії
Львівський національний університет імені Івана Франка
бул. Валова, 18, к. 22, Львів, Україна, 71008
e-mail: liljasyrota@ayhoo.com*

Актуальними сьогодні є вивчення видань творів Тараса Шевченка і праць про його життя і творчість вченими України. Тому стаття присвячена видавничій Шашкевичіані, особливості якої дослідники досі належним чином не висвітлили. Особливу увагу звернено на 1914 рік, коли було видано чимало кількості книг, що розкривали специфіку життя і творчості Т. Шевченка. Зокрема 1914 року у Галичині “Кобзар” Т. Шевченка видали Українське педагогічне товариство, віденський Союз Визволення України, Наукове товариство ім. Шевченка, Український Січовий Союз та ін. Серед дослідників життя і творчості Т. Шевченка – Іван Франко (розвідка “Темне царство”), Степан Смаль-Стоцький (нарис “Діди, батьки і внуки у Шевченка”), Богдан Лепкий (нарис “Про Шевченків “Кобзар””), Дмитро Николишин (розвідка “Історичні поеми Тараса Шевченка”) та ін. Науковці і культурні діячі Галичини робили усе для зміцнення образу Т. Шевченка як борця і виразника народних сподівань.

Ключові слова: твори Т. Шевченка, дослідження про життя і творчість Т. Шевченка, І. Франко, С. Смаль-Стоцький, Д. Николишин, Б. Лепкий, Д. Лукіянович, Галичина, 1914 р.

У літературі кожного народу є поети, імена яких оповиті любов’ю і славою. Таким поетом для українського народу є Тарас Шевченко, адже в українській історії його літературна і мистецька спадщина займає особливе місце і є однією із найцінніших національних надбань. Актуальними нині, в час святкування 200-річчя з дня народження поета, є вивчення видань його творів та досліджень про його творчість вченими, які упродовж довгих десятиліть, аж до здобуття Україною незалежності, робили усе для вільного вивчення творчої спадщини цього митця. Шевченкознавство, за словами Юрія Шевельова, було започатковане над труною Т. Шевченка, зокрема промовою відомого письменника і видавця Пантелеїмона Куліша, пройшло довгу й складну історію. На думку цього вченого, ставлення до життя і творчості Т. Шевченка – “частина ширшої проблеми... загальноісторичного процесу” [8, с. 97]. Його твори розглядають “механічно, без глибокої аналізи й вичерпного зіставлення фактів”, “чимало непорозумінь впливає з тенденції надавати особливого значення одним періодам, водночас нехтуючи іншими. Лише після того, як учені чітко розроблять кожен період поезії Т. Шевченка і зведуть їх

відмінність та суперечності до спільного знаменника, можна буде скласти повне уявлення про Т. Шевченка як поета” [9, с. 58].

Видавнича шевченкіана є одним із духовних скарбів нашої друкованої спадщини. Вона допомагає пізнати картину зародження і розвитку шевченкознавства на всіх територіях, де проживали українці – в діаспорі, у Галичині і на Буковині, на Слобожанщині чи на інших землях. Не губиться в історії і така подія, як відзначення 100-річчя від дня народження Т. Шевченка у Галичині.

Святкування цієї річниці відбувалося надзвичайно урочисто. Пройшли святкові наукові академії чи не у всіх містечках Галичини. Крім того, готувалося цілий ряд спеціальних видань, які вийшли в пам'ятнім 1914 році. Порівняно з попередніми роками, їх було набагато більше. За нашими підрахунками, того року з'явилося творів і праць про життя і творчість Тараса Шевченка у Львові й Коломиї понад 15 [1–4; 6; 10–18].

Як відомо, за життя Тараса Шевченка його художні твори окремими збірками виходили вісім разів: “Кобзар” (1840), “Гайдамаки” (1841), “Тризна” (1844), “Гамалія” (1844), “Живописная Украина” (1844), “Чигиринський Кобзар і Гайдамаки” (1844), “Кобзар” (1860), “Букварь южнорусский” (1861). Готуючись до святкування 100-річчя від дня народження митця, відомі галицькі діячі – видавці, науковці, письменники, – найбільшу увагу звернули на тексти “Кобзаря”, що принесли поетові прижиттєве визнання.

1914 року накладом Українського педагогічного товариства у Львові було видано святкове видання “Кобзаря” для дітей. Обкладинка, на відміну від інших тогочасних видань, виконана у двох яскравих кольорах: синьому і червоному. Вона обрамлена рамкою-вишивкою, а назва книжки – квітковим орнаментом. Окрім портрета Т. Шевченка (автор – відомий український живописець, сценограф, письменник Іван Косинин (1883 – 1959)), розміщеного на 3-й сторінці, збірка не уміщувала інших ілюстрацій. У дитячому “Кобзарі” була подана невелика передмова (автор – анонім), у якій коротко і доступно висвітлено життєвий шлях поета, а також акцентовано на його любові до дітей та популярності після його смерті. Зокрема читаємо: “Шевченка знали люди не лише з его пісень, але і з его доброго серця, з яким він обертався до бідних та дітей...” [12, с. 8]. Переднє слово закінчувалося закликком уважно читати твори Т. Шевченка – “ті гарні запахучі рожі-цвіти”, вивчати їх напам'ять і любити мову, як її любив Тарас. “Тим сплетете ему красний вінок з незабудьок та звеличите пам'ять найбільшого і найславнішого Кобзаря на нашій Україні” [12, с. 8]. У цьому виданні було уміщено 44 твори поета, серед них вірші “Думи мої, думи мої”, “Сонце заходить, гори чорніють”, “Мені тринадцятий минало”, “Пісня русалок”, “На вічну пам'ять К-ому”, “Над Аралом”, “Весна”, “Село”, поеми “Іван Підкова”, “Вибір гетьмана”, “Гамалія” та ін. До кожного твору додано підрядковий коментар незнайомих слів (історизмів, фразеологізмів, маловідомих прізвищ, назв місцевостей тощо), які зустрічаються у Шевченкових текстах. Кожен твір відокремлено елементом орнаменту: квіткою, листочком, оздоблювальними лініями тощо.

1914 року стараннями віденського Союзу Визволення України у Львові вийшов “Кобзар” Т. Шевченка, який відкривало фото поета останніх років життя. Це зібрання творів можна умовно поділити на дві частини: перша з яких – листи Т. Шевченка до редактора ж “Народне Чтеніє” 1860 року, у яких поет подав автобіографічну інформацію про себе, а також стаття відомого українського

письменника і літературознавця Дениса Лукіяновича під назвою “Про Шевченкові Твори”, у якій розкрито змістову особливість “Кобзаря”, подано коротку характеристику творчості Т. Шевченка загалом. Д. Лукіянович глибше зупинився на історичних творах митця і на еволюції світогляду поета. Друга частина вибраних творів Т. Шевченка уміщувала 86 творів – віршів і поем. Під кожним твором була подана дата написання. Коментарів малознайомої лексики збірка не містила.

У пам’ятний рік також вийшла фототипія видання 1840 року “Кобзаря” Т. Шевченка накладом Наукового товариства ім. Шевченка у Львові. Окрім того, що це була перша збірка поета, вона з усіх його прижиттєвих видань мала найбільш привабливий вигляд. Книжка була надрукована на якісному папері, чіткими шрифтами, мала офорт, де зображено старого кобзаря із хлопчиком-поводирем, виконаний художником В. Штернбергом. Видання уміщувало 8 творів та 6 присвят, кожна назва і присвята надруковані на окремому аркуші. Твори збірки починалися з нової сторінки. Також був продуманий розподіл тексту на частини. Кожен твір розпочинався зі спуску на непарній сторінці. Назва кожного твору з присвятою була надрукована на окремому шмуцтитулі. Шрифти шмуцтитулів гармонійно підібрано до основного шрифту книжки, що свідчило про високу культуру видання 1840 року.

“Ця маленька книжечка, – як образно висловився Іван Франко, – відразу відкрила немов новий світ поезії, вибухла мов жерело чистої, холодної води, заясніла невідомою досі в українським письменстві ясністю, простою і поетичною грацією вислову” [5, с. 107]. Нащадки Т. Шевченка у Галичині, природно, одразу збагнули всю силу і велич “Кобзаря”. Заперечуючи скептичне, а то й просто вороже ставлення до української літератури, вони захоплено зустріли перевидання першої збірки Т. Шевченка, розуміли ту виняткову роль, яку вона була покликана відіграти в історії не лише української, а й світової літератури. Виходячи з розуміння, що “Кобзар” не був звичайною подією, а змусив широкі кола громадськості заговорити про себе, галицька інтелігенція вирішила перевидати перший Шевченків “Кобзар”.

Загальний обсяг першого “Кобзаря” – 114 сторінок. Друкувався “Кобзар” в приватній друкарні Є. Ф. Фішера в Санкт-Петербурзі, тираж складав приблизно 1000 примірників. Заборона і вилучення “Кобзаря” з бібліотек, книгарень та в окремих громадян після арешту Т. Шевченка в 1847 р. зробило видання рідкісним ще за життя автора. Тому напередодні 1914 року в Науковому товаристві ім. Шевченка у Львові було вирішено перевидати першу збірку поета.

Січові стрільці також відгукнулися на ювілей великого поета. Накладом Українського Січового Союзу у Львові 1914 р. була видана брошураю поема “Невольник” Т. Шевченка з підназвою “Памятка зі здвигу у Львові в пам’ять столітніх роковин його уродин”. Вона уміщувала портрет Т. Шевченка, створений відомим російським художником Іваном Крамським 1871 року, зробленого з фото 1859 року. Новим у цій книзі було розташування ілюстрацій: малюнки були розміщені на окремих сторінках, взяті у рамки і підписи до них: “Тарас з сестрою”, “Пан застає Шевченка при рисованю”, “Шевченко в Петропавлівській кріпості”, “Шевченко – солдат”, фото “Тарасова могила над Дніпром коло Канева а на право хата сторожа з сьвітлицею”. Обкладинка поеми “Невольник” доволі просто виконана: рамка з орнаментом у кутиках обрамляла наступні відомості про книжку – прізвище автора, назву твору, ціну, рік і місце видання, накладом, назву друкарні. Текст “Невольника” був надрукований без коментарів до незнайомої галичанам лексики.

1914 року у Львові латинською транскрипцією вийшов “Кобзар”, упорядником і видавцем якого був відомий український громадсько-політичний діяч, вчений і журналіст Володимир Охримович. За задумом упорядника, це мала бути добірка найкращих поезій Т. Шевченка для тих, що володіють лише польською мовою. Вийшла вона у друкарні “Діла”. Була зроблена на якісному папері, дорожча, від інших пожиттєвих Шевченкових видань (коштувала 60 сотиків). Цей “Кобзар” відкривався передмовою без підпису “Хто був Тарас Шевченко?”, у якій зокрема читаємо: “Він – наша слава і гордість, наш пророк і учитель! І не тільки ми, Українці, так глибоко шануємо свого Кобзаря, а й скрізь по всьому світу його мають за одного з найславніших поетів” [18, с. VI]. Після вступного слова уміщено портрет Т. Шевченка, автором якого був живописець, що підписувався “TAULIZ S. E|C”, і 18 творів українського поета. Серед текстів: поеми “Іван Підкова”, “Наймичка”, “Катерина”, “Невольник”, поезії “До Основ’яненка”, “Тополя”, “Хустина”, “Розрита могила”, “Заповіт”, “Вечір”, “Думка” (“Сонце заходить”), “Покинена дівчина”, та ін.

1914 року було видано кілька відомих ду шевченкознавстві досліджень про життя і творчість поета. Більшість з них, як правило, супроводжувалися текстами творів поета, та були присвячені окремим збіркам його творів. Цей рік показав, що в українському шевченкознавстві домінують тексти історико-біографічного та літературознавчого характеру. Історико-біографічні есе були двох різновидів – науково-біографічні та художньо-життєписні. У них домінувало осмислення різних фактів життя і творчості Т. Шевченка, інколи зустрічалися певні припущення, здогадки, гіпотетичні концепції, не кажучи вже про основне – індивідуальне тлумачення біографічних фактів і творів. Додатки до них були популяризаторського характеру, тому включали найбільш знані тексти поета.

Серед таких праць – розвідка відомого у Галичині мовознавця і літературознавця Степана Смаль-Стоцького “Діди, батьки і внуки у Шевченка”, у якій вчений зупинився на образах предків і нащадків у творах поета. Він проаналізував ранні тексти, у яких оспівувалося минуле народу: козаччина. Його увагу привернули такі Шевченкові образи минулого, як Іван Підкова, Іван Котляревський та Григорій Квітка-Основ’яненко. Він робить висновок, що з ними пов’язані мотиви суму, самотності у творчості Кобзаря. Аналізуючи поему “Гайдамаки”, С. Смаль-Стоцький показував, якою бачив минулу славу своїх дідів поет, як він пробуджував у сучасників повагу до них. Вчений говорить, що сум великого поета також пов’язаний із втратою зв’язків нащадків із своєю історією. Після славних козаків їх сини – правнуки погані – не знають, “що вони таке, чиї сини, яких батьків, ким, за що закуті” [4, с. 10]. Він доводить, що Т. Шевченко ніколи не змінював свої погляди на козаччину, “завжди добре відрізняв живу славу дідів і лукавство батьків”, а що думав про “правнуків поганих, про своїх сучасників, те говорив їм зовсім ясно в очи” [4, с. 13]. Козацьких нащадків, дітей України, на думку С. Смаль-Стоцького, Кобзар порівнював із квітами молодими, замученими. Вони перетворилися, як говорив Т. Шевченко, у перевертнів, недолюдків [4, с. 14]. Тому він просить: “Обніміте, брати мої, // Найменшого брата, // Нехай мати усміхнеться, // Заплакана мати!” [4, с. 16].

Грунтовно досліджуючи тексти Т. Шевченка, С. Смаль-Стоцький користувався філологічним методом, зокрема розбирав значення слів, аналізував вислови та намагався зрозуміти, які саме ідеї поет хотів втілити у своїх образах, описах, символах. Зіставляючи який-небудь твір Кобзаря з іншими, написаними на цю тему чи в цей же час, він прагнув виявити основи світогляду Т. Шевченка. Опрацьовуючи

творчі надбання цієї людини, С. Смаль-Стоцький намагався довести патріотизм і глибоку релігійність та щире віру у майбутнє Т. Шевченка.

Інший галицький діяч – відомий письменник Богдан Лепкий упорядкував, підготував до друку і видав у різних видавництвах цілу низку творів Тараса Шевченка, до багатьох із них написав передмови і післямови, зробив коментарі і примітки, навів різні варіанти поетових творів та подавав доповнення. Серед численних літературознавчих праць Б. Лепкого не губиться його розвідка “Про Шевченків “Кобзар”, що вийшла друком 1914 року у видавництві львівського товариства “Просвіта”. Це видання було тоненькою брошурою, виконане на сірому газетному папері. На обкладинці традиційно подано назву видавництва, автора і назву книги, вказано число 373, оскільки книжку видано у серії “Руська письменність” за ред. професора Юліана Романчука та ін. дані. Новим в оформленні було те, що подано майже на усю обкладинку портрет Т. Шевченка і зазначено мету видання: В сотні роковини уродин Поета. Перед текстом уміщено наступні ілюстрації: репродукцію автопортрету молодого Т. Шевченка зі свічкою (з офорту, написаного поетом біля 1860 року), фото знарядь для писання, які він мав. У літературознавчій праці Б. Лепкого також уміщено 10 ілюстрацій – репродукцій малюнків під назвами “Мені тринадцятий минало...”, “Чернець”, “Косар”, “Вечір”, “Невольник: пращанє Степана з Яриною”, “Гамалія”, “Б’ють пороги”, “Місяць сходить”, “Катерина чіпляєть ся стремен Москаля”. Текстова частина містить багато риторичних окликів, художніх характеристик Т. Шевченка, коли мова йде про роль поета у духовному зміцненні народу. Б. Лепкий інформував сучасників про те, як жилося в Україні у першій половині XIX ст. і чому кожен українець має знати про життя і творчість Тараса Григоровича. Його нарис присвячений відомим творам Т. Шевченка. Особлива увага звернена на відображення біографічних моментів, наведено цитати.

Перед початком Першої світової війни у коломийській друкарні Вільгельма Браунера з’являється вагома книжечка відомого галицького письменника Дмитра Николишина “Історичні поеми Тараса Шевченка” з маловідомим портретом поета. Ця книжка започаткувала відому серію “Загальна книгозбірня”. Вона була надзвичайно важливою у зміцненні національно-орієнтованості галичан у передвоєнний час. Видання було добре поліграфічно оформлене і детально структуроване. На обкладинці кожна з вихідних даних займала своє традиційне місце: вгорі – прізвище автора, назва книги, нище – місце і рік видання, ціна тощо. Книга Д. Николишина була виконана на якісному папері, зокрема форзац, на якому чітко відбитий портрет Т. Шевченка, – на крейдовому папері. Окрім того на першій сторінці також розміщено логотип серії “Загальна книгозбірня”, у якій вийшла праця Д. Николишина. Епіграфом до книги були рядки з поеми “І мертвим і живим” із закликом знову згадати козацьку славу. Книга мала великий вступ, який складається із розділів: “Коли і які історичні поеми написав Шевченко”, “З яких жерел черпав Шевченко свої історичні відомости”, “Як уявляв собі Шевченко козацьчину”, “Історична основа поем”, “Замітки до поодиноких поем”, зокрема до поем “Іван Підкова”, “Гамалія”, “Тарасова ніч”, “Вибір гетьмана”, “Здача Дорошенка”, “Іржавець”, “Чернець”, “Швачка” та ін. Вступ був написаний на 56 сторінок і уміщував підрядковий коментар. На інших сторінках цього видання (с. 1–26) було надруковано художні твори поета. У своїй праці Д. Николишин говорить про історичні, фольклорні та літературні джерела поем Т. Шевченка. Він обстоює думку про зв’язок теми про морський похід Івана Підкови з думою “Татарський похід Серпяги” (опублікована 1833 р. у збірнику “Запорожская Старина”). Як пише Д. Николишин, Серпягу також називали Підковою.

Проаналізувавши різні джерела, письменник зазначив: його попередник зробив чимало фактичних помилок у своїх творах, оскільки помилки були у джерелах, якими він користувався. Але поет не повинен бути істориком і враховувати всі факти. “Його хист показує йому иньшу стежку діяльності: виводячи побитову історію народу ... виводити живий і суцільний образ епохи...” [11, с. LV]. “Ми старалися виказати, що се йому вдалося: характер кожної епохи вгадав поет наскрізь вірно. В сьому й лежить велика вага його історичних поем...” [11, с. LVI]. До кожної поеми, відібраної Д. Николишином для друку, подано коментарі. Наприклад, лаконічно тлумачаться маловідомі прізвища, назви міст (Синоп, Царград, Босфор), такі поняття, як: китайка, поставець, яничари, гарем, хурдига, шахлик та ін. Тексти поем умовно поділено на чотирирядкові строфи, кожна з яких нумерується за порядком. Якщо відоме місце і дата написання поеми, то така інформація подається вкінці поеми.

Іван Франко у час відзначення 100-річчя від дня народження Кобзаря також відгукнувся ґрунтовною розвідкою “Темне царство”, виданої у серії “Міжнародна бібліотека” (число 14). За підрахунками вчених, І. Франко опублікував понад 70 праць про свого великого попередника. “Темне царство” – одна з найбільш знаних його праць. Це студія про Шевченкові поеми “Сон” і “Кавказ”. Написана вона була у с. Нагуєвичих 10 – 25 жовтня 1881 року. 1914 року до неї було додано передмову, у якій І. Франко розповів про історію цієї розвідки. Зокрема довідуємося, що вона була написана як друга частина до “Причинків до оцінення поезій Тараса Шевченка” (І частина – дослідження про поему “Гайдамаки”). Обидві частини були опубліковані у львівському журналі “Світ” 1881 року. 1914 року І. Франко, як писав у “Передньому слові”, другу частину своєї розвідки вирішив ще раз опублікувати «як річ на мою думку досить заокруглену та непередавану, і випускаю її в світ для вшановання пам'яті великого українського поета... Непередаваною вважаю свою студію тому, що «темне царство» змальоване в ній у своїй суті не змінилося й досі не вважаючи на небагато світліші роки, і як раз тепер іще раз виявило свою силу та снагу заборонаю вчистого святкування пам'яті великого українського поета в головнім місті України» [6, с. 3]. Далі він писав: “Передруковуючи сю студію по 33 роках, я поробив у тексті деякі, не дуже значні мовні, стилістичні та річєві поправки та подавав нотки. В основі вона лишилася незмінною» [6, с. 4].

Ця розвідка-есе складається з п'яти невеличких розділів та епіґрафа, в основі якого рядки з вірша Т. Шевченка “І небо невміте, і заспані хмари”, написаного 1848 року. Появу Т. Шевченка в українській літературі І. Франко розглядає в контексті творчості вітчизняних і зарубіжних письменників. Це дало йому можливість штрихами розкрити не лише витоки й обставини формування поетичного таланту Кобзаря, а й показати динаміку утвердження його ідей в українському та світовому літературному процесі. На думку І. Франка, за цих обставин український пророк “основується свідомо та твердо на любові до всіх людей, на бажанні загальнолюдського братерства, на прихильності до всіх пригноблених і покривджених, між которими перша і найближча серцю поета його рідна Україна” [6, с. 14].

Аналізуючи поеми Т. Шевченка “Сон” (“У всякого своя доля”) і “Кавказ”, І. Франко обґрунтував свою увагу до саме цих, а не інших текстів. “Статті, присвячені розборі “Сну” та “Кавказу”, – наголошує він, – я дав наголовок “Темне царство”. Сей наголовок впливає з самої суті діла. Бо й справді в тих двох поемах списав поет картину великого царства – російського, того царства тьми, що давить

Україну, що абсолютизмом і самоволею царства та чиновників давить і путає не тільки діла, але навіть думки та змагання кожної вільної одиниці” [6, с. 14–15]. І. Франко звернув значну увагу на засоби поетики, за допомогою яких Т. Шевченко розкрив образ “темного царства”. На його думку, Кобзар у пафосній формі виразив свою любов до понівеченої України, до знедолених народів, у формі гнівної сатири засудив безчинства царизму. І. Франко переконаний: в оцінці “темного царства” Т. Шевченко досягнув історичної й естетичної правди.

Окрім гідного пошанування постаті Тараса Григоровича Шевченка в Австро-Угорщині, 1914 рік міг “похвалитися” українофобними оцінками його творів і критичних розвідок про нього. На Наддніпрянщині вище названі видання були заборонені [7, с. 12–13].

Незважаючи на численні утиски, українські видавці і літературознавці прагнули всебічно представити життя і творчість Кобзаря. Перш за все вони намагалися охарактеризувати основні твори поета, які увійшли до його “Кобзарів”, визначити їх ідейно-художню специфіку. У їх виданнях акцентується на тому, що поезії Т. Шевченка пройняті ширими переживаннями, овіяні любов’ю до рідного краю, його історії і скривдженого народу. Ці думки підкріплювалися аналізом таких творів, як “Кавказ”, “Перебендя”, “Гайдамаки”, “Сон” (“У всякого своя доля...”) та ін. Всі тексти, – як зазначали галицькі діячі, – носять сумний відбиток наболілого серця, вражають своєю простотою, глибокими знаннями життя селян і поміщиків.

Постать Тараса Шевченка у 1914 р. широко привернула увагу всієї громадськості Галичини, викликала не тільки ряд нових друкованих відзвівів-есе, а й спонукала до повного видання його творів. Друкуючи і популяризуючи різні рецепції життя і творчості поета, видавці тим самим відображали реальне зацікавлення феноменом Кобзаря.

Творчість Т. Шевченка з її виразним україноцентризмом, визвольними ідеями, державницьким духом і антиімперським спрямуванням буде привертати до себе увагу не лише в Україні, а й поза її межами. Незаперечне те, що Т. Шевченка не можна оминати, не помітити, замовчати його незвичайний поетичний таланти великий вклад в українську культуру. Науковці і громадські діячі в Галичині 1914 року доклали максимум зусиль, щоб традиція вшанування пам’яті Тараса Шевченка зміцніла і поширилася серед українців та інших народів.

Список використаної літератури

1. *Лепкий Б.* Про Шевченків “Кобзар”. В 100-ті роковини уродин Поета / Богдан Лепкий. – Львів : Видало тов. “Просьвіта” у Львові, 1914. – 64 с. – (Видавництво Т-ва “Просьвіта” ; ч. 373).

2. Не вмре, не загине. 1814 – 1914 : В сотні роковини уродин Шевченка. – Львів : Накладом “Жіночої Громади”, 1914. – [8] с.

3. Памятка від Батька нашого Тараса Шевченка зі здвигу у Львові в пам’ять столітніх роковин його уродин : (Збірка поезій Шевченка з портретом). – Львів : Накладом V Секції Шевченкового Ювілейного Комітету тов-а «Просьвіта», 1914. – 32 с. : іл., портр.

4. *Смаль-Стоцький С.* Діди, батьки і внуки у Шевченка / Др Степан Смаль-Стоцький. – Львів : Накладом автора ; З друкарні “Діла”, 1914. – 18 с.

5. *Франко І.* Нарис історії українсько-руської літератури до 1890 р. / Іван Франко. – У Львові : Накладом Українсько-Руської видавничої спілки, 1910. – 444 + [1] с. : портр. – (Писання Івана Франка ; I).
6. *Франко І.* Темне царство : Студія з приводу Шевченкових поем “Сон” і “Кавказ” : Видана для вшановання сотих роковин уродин Тараса Шевченка / Іван Франко. – Львів : Загальна Друкарня, 1914. – 47 + [2] с. – (Міжнародня бібліотека ; ч. 14).
7. Центральний державний історичний архів України у м. Києві. – Ф. 295. – Оп. 1. – Спр. 534. – Арк. 12 – 13.
8. *Шевельов Ю.* Критика поетичним словом : Молодий Шевченко визначає своє місце в історії літератури та дещо про “білі плями” // Його ж. Вибрані праці : у 2 кн. – Кн. II : Літературознавство / Юрій Шевельов ; упоряд. І. Дзюба – 2-ге вид. – К. : Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2009. – С. 85 – 109.
9. *Шевельов Ю.* 1860 рік у творчості Тараса Шевченка // Його ж. Вибрані праці : у 2 кн. Кн. II : Літературознавство / Юрій Шевельов ; упоряд. І. Дзюба. – 2-ге вид. – К. : Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2009. – С. 58 – 84.
10. *Шевченко Т.* Вибір поезій : В столітні роковини уродин Поета видала Видавнича Комісія Українського Студентського Союзу / Тарас Шевченко. – Львів : [б. в.], 1914. – 20 с. : портр. – (Дешева бібліотека ; ч. 13). – [На с. 3 – 8 : А. Жила : Тарас Шевченко].
11. *Шевченко Т.* Історичні поеми. Зі вступом і примітками Дмитра Николишина / Тарас Шевченко. – Коломия : [б. в.], 1914. – 26 + [LVI] с. : портр. – (Загальна Книгозбірня ; ч. 1).
12. *Шевченко Т.* Кобзар : Вибір для дітей. Ювілейне видане [3-е] в соті роковини уродин Поета / Тарас Шевченко. – Львів : Накладом Українського Педагогічного Тов-ва, 1914. – 63 + [1] с. : портр. – (Ч. 13в). – [На окладці: Кобзар для малих дітей].
13. *Шевченко Т.* Кобзар : Вибір поезій з життєписом, ілюстраціями і поясненнями / Тарас Шевченко. – У Львові : Видання товариства учителів висших шкіл “Учительська Громада”, 1914. 367 + [1] с. : портр. – (Учительська Громада ; I).
14. *Шевченко Т.* Кобзарь : Фототипія першого видання з 1840 р. / Тарас Шевченко. – Львів : Накладом Наукового Тов-а ім. Шевченка, 1914. – 114 + [1] с. – [Сей заголовок на окремій окладинці. На заголов. картці: “Кобзарь... Санктпетербургъ, 1840. Въ типографіи Е. Фішера”].
15. *Шевченко Т.* Невольник : Поема / Тарас Шевченко. – Львів : Накладом Українського Січового Союзу, 1914. – 32 с.
16. *Шевченко Т.* Сон : Ювілейне популярне видане / Тарас Шевченко. – Львів : Накладом Просвітнього Кружка при 3 Секції Українського Студентського Союзу, 1914. – 24 с. – (Дешева Бібліотека ; ч. 12).
17. *Щурат В.* З життя і творчости Тараса Шевченка / Василь Щурат. – У Львові : Накладом автора, 1914. – 68 с.
18. *Szewczenko T.* Kobzar : Wybór dejakych najkraszczych poezij Tarasa Szewczenka, najbilszoho ukrajińskoho poeta, dla tych szczo znajut’ lysze po polsky czytaty, w soti rokowyny urodyn poeta / Taras Szewczenko ; zładyw i wydaw Wolodymyr Ochrymowycz. – U Lwowi : [б. в.], 1914. – 93 + [VII] s.

Стаття надійшла до редколегії 15.04.2014

Прийнята до друку 22.05.2014

**THE PUBLICATION OF T. SHEVCHENKO'S WRITINGS
AND STUDIES ABOUT HIM IN THE GALICIA OF 1914****Lilija SYROTA**

*The Chair of Library Science and Bibliography,
Lviv Ivan Franko National University,
str. Valova, 18/22, Lviv, Ukraine, 71008
e-mail: liljasyrota@ayhoo.com*

The article deals with the publications of Taras Shevchenko's writings which are still inadequately studied by scholars. Special attention is paid to the year of 1914 when a lot of books throwing light upon the life and creative work of Taras Shevchenko were published. In particular, the Ukrainian Pedagogical Society, the Viennese "Union of the Liberation of Ukraine", the Shevchenko Scientific Society, the Ukrainian Sich Union and others published T. Shevchenko's "Kobzar" in Galicia" this year. Among the researchers of life and creative work of T. Shevchenko were Ivan Franko (the paper "Temne Tsarstvo"), Stepan Smal'-Stots'ky (the essay "Didy, bat'ky i vnuky u Shevchenka"), Bohdan Lepky (the essay "Pro Shevchenkiv 'Kobzar'"), Dmytro Nykolyslyn (the paper "Istorychni poemy Tarasa Shevchenka") and others. Galician scholars and cultural workers did their best to strengthen the image of T. Shevchenko as a supporter and spokesman of people's expectations.

Key words: Taras Shevchenko's writings, studies about the life and creative work of Taras Shevchenko, Ivan Franko, Stepan Smal'-Stots'ky, Bohdan Lepky, Dmytro Nykolyslyn, Denys Lukijanovych, Galicia, 1914.

**ИЗДАНИЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ ТАРАСА ШЕВЧЕНКО
И ИССЛЕДОВАНИЙ О НЁМ В ГАЛИЧИНЕ 1914 года****Ли́лия СИРОТА**

*Кафедра бібліотековедєнія и бібліографіи,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
ул. Валовая, 18, к. 22, Львов, Украина, 71008
e-mail: liljasyrota@ayhoo.com*

Своевременное сегодня изучение изданий произведений Тараса Шевченка и исследований его жизни и творчества учёными Украины. Поэтому статья посвящена издательской Шевченкиане, которую пока еще надлежащим образом ученые не изучили. Особенное внимание обращено на 1914 год, в котором было издано много книг о жизни и творчестве этого поэта. В 1914 году в Галичине "Кобзарь" Т. Шевченка издали Украинское педагогическое общество, виденский Союз Освобождения Украины, Научное общество им. Шевченка, Украинский Сечевоый Союз и др. Среди исследователей Т. Шевченка – Иван Франко (монография "Темное царство"), Степан Смаль-Стоцкий (очерк "Деды, отцы и внуки у Шевченка"), Богдан Лепкий (очерк "О Шевченковском "Кобзаре"), Дмитрий Николишин (статья "Исторические поэмы Тараса Шевченка") и др. Учёные и культурные деятели Галичины делали все возможное для формирования образа Т. Шевченка как борца и выразителя народных ожиданий.

Ключевые слова: произведения Т. Шевченка, исследования жизни и творчества Т. Шевченка, И. Франко, С. Смаль-Стоцкий, Д. Николишин, Б. Лепкий, Д. Лукиянович, Галичина, 1914 р.